

Мили читатели,

едва ли някога Вашето списание е започвало с такава новина – колкото тъжна, толкова и позорна – след петдесетгодишно съществуване Българският дом на ул. „Америцка“ 28 в Прага вече го няма. В продължение на седем години АБС в ЧР се опитваше да го спаси въпреки минималните шансове за успех. Към днешна дата сградата е разчистена и освободена от присъствието на нежеланите обитатели, създали със собствения си доброволен труд този дом, и е предадена на собственика в лицето на Българското посолство в чешката столица. Каква ще е нейната съдба понататък, бъдещето ще покаже.

Малко преди това злощастно събитие се състоя и последният Съвет на председателите на територията на Българския дом и бяха обсъдени редица отминали събития и настоящи задачи. В контраст с новините в началото, много и разнообразни са инициативите на регионалните български сдружения: екскурзии до Регенсбург и поклонение пред плочата на Св. Методий, до Хлубока над Вълтава и Чешки Крумлов; участие в Бабилонфест; откриване на новата учебна година на Българското неделно училище в Бърно; Фестивал на националните общности в Млада Болеслав; спомен за Инка Делева – все личности и събития, заради които си струва да се преодоляват болката, тъгата и обидата и да се върви напред.

За житейското и творческото дълголетие на Рада Въртунишка и нейната връзка с Чехия разказва г-жа Мария Добрева. Какъв е синтезът, съединението между четирима художници с български корени, но с различен стил и изразни средства демонстрира изложбата, представена в Дома на националните общности. На чудесна изложба имаха възможност да се насладят и посетителите на Българския културен институт. Пред публиката се представиха двама автори – Бисера Вълева и Васил Вълев в изложба-диалог – среща на две поколения, на учител и ученик, на двама самостоятелни автори, които вървят по един път, в една пластична посока с различните си лица.

Днес на улица „Иван Асен II“ в София никакъв знак не напомня, че там е творила първата жена у нас, която има смелостта да прави скулптурни фигури – не сте чували за Васка Емануилова? – четете рубриката ни „Гордост и памет“.

Мили читатели, ще отречете ли, че сте гледали „С деца на море“, „Войната на таралежите“, „Куче в чекмедже“ и „Таралежите се раждат без бодли“ поне по три пъти всеки? Вероятно не можете. За новите български филми и тяхното бъдеще разказва Анжела Гюрова.

На пътешествие отвъд времето Ви кани рубриката ни *Dotkněte se Bulharska*. Били ли сте някога в Боженци? Селото е обявено за архитектурно-исторически резерват и по тази причина в него е запазена архитектурата от Възраждането, като съществува забрана за изграждането на сгради, които не са в запазен стил на селото.

Както винаги, не пропускате срещата с новите ни гости и техните хумористични разкази от сборника „Нашенски зевзеци“!

Приятно четене!

Камелия Илиева, главен редактор

Срамният край на една епоха

„Ще спази ли българското Външно министерство обещанието, давано преди от различни негови представители, че това ще бъде дом за всички български културни организации в Прага?“

Ще ги покани ли всички да изпълнят помещенията на тази красива сграда (което, впрочем, можеше да се случи, ако имаше друг подход към казуса, и без водене на дела); ще покани ли и изгонените, които нямат средства за наеми; ще остави ли една българска медия зад граница – сп. „Роден глас“ пред перспективата на несигурно бъдеще; ще събира ли отново библиотека с български книги...“; това са риторичните въпроси, които задава журналистката Марияна Христова в своята публикация за www.eurochicago.com.

За тези, които в продължение на седем години бяха част от сагата „Български дом“ в Прага, риторика няма. Всичко е ясно, болно и срамно. Някои сънародници присъстваха на всички позорни съдебни дела, които българското Външно министерство, чрез родното ни Посолство в Прага, заведе срещу българските сдружения, помещаващи се в сградата на ул. „Америцка“ 28. За всички беше ясно, че изходът е предварително предрешен, но отстояваха позициите си докрай. През тези години Българското посолство в чешката столица отказваше да раз-

говаря и преговаря, да достигне до някакво компромисно решение. За него, българите, имащи канцеларии на ул. „Америцка“ 28, бяха врагове, срещу тях се настройваха останалите сдружения в Прага, съзнателно се работеше за разделянето на и без това разделената българска общност в чешката столица.

Днес, Дом на българите вече няма – сградата е разчистена и освободена от присъствието на нежеланите обитатели, създали със собствения си доброволен труд този дом. Архивът на Асоциацията на българските сдружения в Чешката република, редакцията на сп. „Роден глас“ – Чехия

Години наред Българският дом бе средище на оживена културна дейност

(което бе отличено през 2021 г. с наградата от НДФ „13 века България“ за принос в разпространението на българската култура зад граница), както и книжният фонд на библиотеката, намираща се в Дома, вече са изнесени и съхранени в нает склад. Всъщност, най-ценните книги бяха дарени на Българското училище и Българския културен институт. Подобна библиотека вече няма как да бъде създадена.

Парадоксалното е, че дори и в момента, когато имуществото се опакова и изнася от сградата, Българското посолство в Прага не изпрати отговор на официалното писмо на г-н Кирил Беровски, председател на АБС в ЧР, който моли да бъде посочен ред, по който да стане предаването на имота на 26 октомври.

Сградата на ул. „Америцка“ 28 е доста апетитен имот, намиращ се в широкия център на чешката столица. Това е знакова и скъпа сграда, на няколко етажа, която е била достроена, впрочем, преди време със средства на АБС (бивша БКПО). Ще спазва ли българското Външно министерство обещанието, давано преди от различни негови представители, че това ще бъде дом за всички български културни организации в Прага, както заяви г-н Христо Йовчевски, бивш дипломат в Българското посолство по време на едно от заседанията на Върховния съд?

„Каквото и да се случи, Българският дом в Прага не бива да се затваря и още по-малко да се продава. Защото в него са спомените на поколения българи, дострояван е с доброволен труд на сънародници, приютявал е зад стените си част от България с нейния език, култура, музика, фолклор... И този дом е собственост на българската държава, в частност – на МВнР, не затова „държавата майка“ да печели от него, каквото и да било друго, освен съхраняването и развитието на родните традиции, език и култура зад граница. Това не е собственост, каквито и милиони да струва, чието предназначение да е свързано с материални приходи за собственика“, завършва г-жа Марияна Христова.

През 2022 се навършиха 50 години от купуването на сградата на ул. „Америцка“ 28 по инициатива на родолюбиви сънародници, за да бъде превърната в Дом на българите в Чехия (тогавашна Чехословакия). Вместо празник, 26 октомври се превърна в траурен, позорен ден, в който бе унищожено всичко, съградено от поколения българи, живели и живеещи в чешката страна. Какво ще се случи със сградата, след официалното ѝ предаване на Българското посолство, бъдещето ще покаже. ♦

